

Noventa y seis horas, una novel·la que tracta sobre l'esperança de rebre un òrgan

Teresa Martí: “Em vaig adonar que el que estava escrivint anava molt més enllà de la literatura”

MÓNICA PIN

En la seva primera novel·la, Teresa Martí aborda el tema de l'esperança dels pacients pendents de rebre un òrgan que els ha de salvar la vida. Ho fa amb un estil directe, sense concessions, que atrapa al lector des de les primeres línies. Abans d'abordar aquest gènere, Martí havia conreat, sobretot, el relat curt. Una de les seves narracions va ser publicada al volum col·lectiu *Amarrar el sol*, editat l'any 2012 per l'Escola d'Escriptors de Madrid. Actualment, està pendent de publicar la seva segona novel·la.

Com va sorgir el teu interès per escriure *Noventa y seis horas*?

Sóc escriptora i qualsevol tema que em sembli que pot donar vida a una història, em sembla interessant. En aquest cas, no tenia cap idea preconcebuda, però la història va aparèixer al meu cap a partir d'un fet molt concret que vaig viure i vaig decidir escriure-la. Després, quan vaig entrar de ple en el món de la donació i els trasplantaments d'òrgans, em vaig adonar que la novel·la que estava escrivint anava molt més enllà de la literatura.

Què va ser el que et va inspirar a escriure sobre el tema de la donació d'òrgans? Ve d'algun familiar o amic?

De fet va ser una casualitat. La meua germana em va presentar l'Imma, una amiga amb qui havia compartit l'habitació de l'hospital. Durant la conversa, la noia va comentar que estava esperançada amb l'arribada del pont de l'1 de maig, un llarg cap de setmana de quatre dies. Després vaig saber que el motiu de la seva esperança era la possibilitat que durant aquells quatre dies hi hagués un donant. Per tant, perquè ella pogués tenir uns òrgans nous, una altra família perdria aquells dies no ésser estimat; una realitat que, en aquell moment i, tot i saber que l'Imma tenia tot el dret a desitjar tenir aquells òrgans que li permetrien seguir vivint, em va impactar moltíssim. Va ser llavors que van aparèixer al meu cap les dues famílies que donarien vida a la novel·la i que les protagonistes serien les dues mares, dues dones que, durant les noranta sis hores que durava el pont de l'1 de maig, viurien de forma paral·lela, i sense ni tan sols arribar

a conèixer-se, el que segurament serien les circumstàncies més intenses de les seves vides. Al llarg d'aquestes hores, la vida de la filla d'una d'elles, depenia de la decisió que prenguéssin l'altra. Les històries són fictícies, però durant els anys que vaig escriure la novel·la, l'Imma i la seva família van estar molt presents en el meu record.

Tinc entès que *Noventa y seis horas* ha viatjat per molts llocs i fins i tot a l'estranger. Es veritat, oi?

En efecte, tant en format digital com en paper, el llibre és a moltes ciutats d'Europa i Llatinoamèrica. Crec que al ser un tema tan universal, la història narrada a la novel·la, pot tenir interès en qualsevol lloc del món.

Has rebut ajuda per fer realitat aquest llibre?

Econòmicament no, però he rebut suport i assessorament, i molt. Per una banda, la predisposició de Henry Odell, l'Editor de Pensòdrom 21, que va decidir que la meua novel·la formés part del seu segell editorial. I per una altra banda, l'ajuda de la Marga Sanromà, responsable de l'Organització Catalana de Trasplantaments (OCATT) pel seu assessorament, del qual estic molt agraïda, per arribar a conèixer a fons el procés de trasplantaments d'òrgans. Després, un cop publicada la novel·la, he rebut el suport i ajuda de moltes persones, implicades o no en la donació d'òrgans i de diferents associacions de malalts i persones receptores o donants d'òrgans, per fer la promoció de la novel·la.

Fins ara, els lectors t'han pogut demostrar que els ha agradat llegir la història?

Sí, molta gent s'ha posat en contacte amb mi per explicar-me que havien gaudit molt de la lectura. Altres persones, les que han viscut d'una manera o altra el procés de trasplantament d'òrgans, m'han comentat que s'havien sentit totalment identificades amb el que viuen els protagonistes de *Noventa y seis horas*, fins i tot persones que treballen al món de la salut.

De totes les presentacions que has fet, recordes alguna anècdota?

Recordo que a la primera presentació que vaig fer a Barcelona, en Jaume Tort, director de l'OCATT, que va tenir l'amabilitat d'acompanyar-me, ens va explicar a la seva intervenció que en aquell moment s'estaven trasplantant set òrgans d'un

mateix donant. Va ser molt emocionant. I l'altra anècdota, la vaig viure fa molts pocs dies, a la presentació a Girona, a la qual va assistir la família de l'Imma. Va ser molt maco que volguessin acompanyar-me.

Què et semblaria que la diàlisi desaparegués?

No sóc metge, però davant d'aquesta pregunta penso que si algun dia desapareix la diàlisi, serà perquè la donació d'òrgans serà ja un fet habitual i, per tant, també el trasplantament de ronyó; o bé perquè la ciència haurà avançat de tal manera, que serà possible la reproducció de nous òrgans a partir de les cèl·lules mare, per exemple.

Creus que hi ha prou consciència per part de la població en general sobre la IRC?

Jo crec que molts cops la vida pot ser extremadament dura i difícil per a les persones que la viuen en primera persona. I la resta podem continuar vivint, apartats d'aquest patiment, pel simple motiu de no conèixer la realitat en la que viuen. Per això crec que qualsevol campanya de sensibilització, del tema que sigui, és imprescindible perquè la gent visqui de forma empàtica el que viuen els altres. Recordo una temporada que vaig viure una situació molt dolorosa a la meua família. Anava pel carrer i, és clar, la gent no podia saber que jo estava trencada per dins. Llavors vaig pensar que sempre hem de ser comprensius amb el comportament de les persones, perquè mai sabrem per quin moment estan passant en les seves vides.

Què valores més, tu, de la vida?

A la meua vida personal jo valoro molt la família i els amics. I a nivell més general, la generositat de les persones, en la seva més àmplia definició, que inclou ser civilitzat, pensar en els altres, escoltar, ser amable, somriure sempre que es pugui. Mostrar, en definitiva, que estàs a prop d'aquella persona a qui, per una circumstància o una altra, la vida t'ha posat al costat.

Tens pensat escriure un altre llibre? ¿Quan temps trigarà en sortir?

Tinc un parell de llibres en marxa i m'agradaria que, almenys un dels dos, sortís abans de l'estiu.

Vols afegir alguna cosa més que jo no t'hagi preguntat?

Sí, vull dir que com a escriptora m'agrada que els lectors em comentin allò que els ha agradat i no els ha agradat dels meus llibres; sempre és enriquidor saber l'opinió dels lectors. Però, en el cas d'aquest llibre, m'illusions especialment que els lectors em diguin que des que han llegit el llibre ha canviat la visió que tenien de la donació d'òrgans, alguns d'ells, fins i tot, han anat a fer-se el carnet de donants en acabar de llegir-lo.

Quin missatge d'esperança transmetries als pacients amb IRC insuficiència renal crònica?

Que la donació d'òrgans està cada cop més al carrer, en el sentit que cada cop les persones estan més informades i mentalitzades amb aquesta possibilitat i són més solidàries. Per una altra banda, i pel que he pogut llegir, que la ciència està avançant de forma important en la substitució dels ronyons per altres vies, com ara la substitució amb un òrgan artificial o la seva regeneració. En aquest punt profito per recordar a les administracions la importància de destinar més recursos a la investigació en general.

Podries donar-nos la teua opinió personal sobre la donació d'òrgans?

Durant el procés d'escriptura vaig conèixer testimonis de persones que havien passat per aquesta experiència i em vaig submergir en el món de la donació d'òrgans on vaig conèixer l'impecable treball que fan els equips de trasplantaments dels hospitals, i vaig adonar-me'n de la responsabilitat que tenen els coordinadors de trasplantaments i la fortalesa dels professionals que acompanyen les famílies abans i després de prendre la decisió. La feina de totes aquestes persones és imprescindible perquè tot funcioni, però res no es posa en marxa fins que la família de la persona que malauradament ha mort no autoritza la donació dels seus òrgans; per això em sembla imprescindible que les persones que així ho desitgin, es facin el carnet de donants i, el que és més important, que ho comuniquin a les seves famílies. Quant a la donació d'òrgans en sí mateixa, voldria repetir un cop més la importància que té la donació d'uns òrgans que ja no poden fer la seva funció en la persona que ha mort i que, en canvi, poden donar la vida a moltes persones. I que és important pensar que tots ens podem trobar, un dia o un altre, a l'altra banda de la història.